

Lausuntopyyntö: Luonnonvaraisten lintujen (sorsien) talviruokinta

Tuuli-Susanna Salmi (FM, ekologia ja evoluutiobiologia), Heinolan lintuhoitolan päällikkö ja ympäristöasiantuntija (HELMI-hankkeet)

1. Sopiva ruoka:

- o kommentoikaa käytettävää ruokaa ja ehdottakaa lintujen ruokintaan soveltuvaa ravintoa

Käsittelemätön vilja, esimerkiksi kaura, vehnä tai ohra, tai vesilinnuille tarkoitettu täysrehu (liotettavaksi soveltuva pelletti). Viljaa ei ole tarpeen liottaa. Se tarjoillaan joko kuivana veden äärellä tai esimerkiksi ruokintalautalla, jossa se kastuu joka tapauksessa, tai se tarjoillaan astiasta, jossa se jo sekoittuu ympäröivään veteen (siivilälaatikko tmv ratkaisu). Valmiiksi liotettu vilja on painavaa, se jäätyy, se uppoaa (ja ei siten ole puolisukelajalajien saatavilla) ja pilaantumisriski on suurempi.

2. Ruokintapaikka ja tiedotus:

- o Lausukaa hyvästä ruokintapaikan valinnasta. Ruokintapaikalla tulee olla avoin vesi helposti saavutettavissa. Miten ruokinnasta olisi järkevää tiedottaa paikallisille asukkaille ja ruokinnan ylläpitäjille huomioiden ruokinnan tarkoitus ja sen vaikutus ympäristöön.

Paras ruokintapaikka on sellainen, jossa on virtaava vettä, eikä ruokinnasta ja linnuista aiheudu kuormitusta vesistöön. Toisaalta paikan tulee olla tarpeeksi rauhallinen, jotta linnut kykenevät siinä ruokailemaan sekä oleilemaan ilman suurta fyysistä rasitusta. Esimerkiksi rauhallinen joenpoukama tai vastaava on ihanteellinen.

Ruokintaa tulisi hoitaa erittäin suunnitellusti ja kontrolloidusti ja vain nimetyn tahon hoitamana (mikäli siihen annetaan ollenkaan lupaa). Missään nimessä ei pidä kannustaa yleiseen vesilintujen ruokintaan; siitä seuraa haittaa oikeastaan kaikille osapuolille, linnut mukaan lukien.

3. Olosuhteet:

- o Antakaa näkemyksenne siitä, miten voimme ylläpitää ruokinta-alueen asiallisia olosuhteita. Miten varmistetaan haittaeläinten torjuntakeinoja, kuten loukkuja tai torjunta-aineita huomioiden, että ne ovat turvallisia ympäristölle ja muille eläimille.

Jos ruokintaa järjestetään, on paras ratkaisu vesilinnuille tarkoitettu lautta, jolloin haittaeläimet eivät pääse (niin helposti) käsiksi rehuun. Esimerkkimalli:

<https://www.eraverkko.fi/blogit/eraverkossa/rakenna-sorsansyottolautta-osa-1>

Ympäristövastuulliseen toimintaan erilaiset torjuntamyrkyt eivät sovi lainkaan, mahdollisten loukkujen tulee olla suojattuja (kuka ne tarkastaa?).

4. Ruokintapaikan turvallisuus:

- o Arvioikaa ruokinnan vaikutuksia sorsien turvallisuuteen liikenteen ja petojen suhteen. Suuret määrät lintuja voivat lisätä tautien leviämisen riskiä.

Ruokinta on aiheuttanut jo sen, että meillä on talvehtivia vesilintuja. Se ei ole niille luontaista käyttäytymistä, eikä sen leviämistä populaation sisällä tulisi missään nimessä edistää. Ruokinnan (jos sitä halutaan järjestää) tulisi olla hyvin pienimuotoista ja tähdätä vain tukemaan luontaisen

kaltaista ravinnonetsintää. Ideaalitapaus on, että ruokinnan vähentyessä vähitellen linnut siirtyvät etsimään ravintoa muualta, jolloin sekä ympäristökuormitus, tuhoeläimet, tautiriskit (niin eläimiin kuin ihmisiin suuntautuvat) ja vääränlaisen käyttäytymisen yleisyys vähenevät.

Ruokintapaikka ei saa olla sijoitettu niin, että kulkureitti ylittää tien. Rauhallinen ranta on paras vaihtoehto.

5. Annostelu:

- Miten annostelua voitaisiin säädellä ja kommentoikaa liiallisen ruokinnan riskejä.

Annostelu suunnitellusti ja kontrolloidusti sääolosuhteiden muutoksia seuraten esimerkiksi ruokintalautalle. Annetaan mieluummin liian vähän, jolloin saadaan mahdollisesti siirtymishalukkuutta kehitettyä.

6. Säännöllisyys:

- Mitä ajattelette ruokinnan säännöllisyydestä ja sen vaikutuksista sorsien selviytymiseen.

Mielestäni lajia palvelisi se, että muuttovietittömät yksilöt poistuvat populaatiosta. Siksi on elintärkeää, että ruokinnalla ei missään nimessä lisätä muuttovietittömien yksilöiden määrää. Tähän päästään vain kieltämällä ruokinta, joka on mielestäni ainoa lajia, sen tulevaisuutta ja sen lajityypillisen käyttäytymisen säilymistä palveleva vaihtoehto. Ymmärrän, että mahdollinen yksittäisten lintuyksilöiden kuolema nälkään on surullista, mutta se on runsaslukuisen lajin kannalta tulevaisuutta ajatellen silti parempi vaihtoehto. Mikäli ruokintaa halutaan yleisön ja järjestöaktiivien painostuksesta jatkaa, tulee se tehdä erittäin rajoitetusti ja koko ajan vähentäen, ja niin, että ruokaa tarjoillaan vain tukiravintona. Tavoitteen tulee olla se, että talvehtivaa kantaa vähennetään hallitusti. Ruokinta tulee suunnitella vastaamaan tätä, sama koskee säännöllisyyttä (vain sääolosuhteiden vaatiessa ja silloinkin vain pieniä määriä).

7. Ympäristövaikutukset:

- Kommentoikaa, miten ympäristövaikutuksia voitaisiin vähentää, erityisesti vesien laadun osalta.

En ole ympäristönsuojelun asiantuntija, eli minulla ei ole kompetenssia vastata tähän. Yleisesti kuitenkin olen käsittänyt, että veden laadun kannalta veden määrä, sen virtaama, sen kemiallinen laatu ja muu mahdollinen kuormitus tulee huomioida asiassa.

8. Ei ihmisravinnoksi:

- Lausukaa ihmisten ruokajätteen käytöstä sorsien ruokinnassa ja ehdottakaa mahdollisia vaihtoehtoja. Mitä ei tule antaa ruokinnassa esim. terveysvaikutusten takia?

Sorsien näkökulmasta ruokajäte on pahin mahdollinen ruoka, se houkuttelee myös tuhoeläimiä paikalle. Vesilinnuilla on todettu väärästä poikasravinnosta (esimerkiksi pulla ja leipä) johtuvaa enkelinsiipisyyttä, mutta talviajan ruokinnassa tällä ei ole merkitystä. Lintujen ruokavalion monipuolisuuden ja terveellisuuden kannalta viljat ja täysrehu ovat parhaat talvehtivien vesilintujen ruokinnassa.

9. Luonnontilanteen huomioiminen:

- Tuokaa esiin näkemyksenne paikallisten sorsien luonnollisista ruokintatottumuksista.

Luontaisesti sorsat ruokailisivat matalassa vedessä tai kosteikoilla. Talvehtimisalueilla Heinolassa tällaista sopivaa matalaa vettä on käsittääkseni melko vähän, joten optimaalisimmat talviruokailupaikat löytyvät muualta kuin suurista järvistä ja virtaamista. Muuttovietittömien sorsien kannustaminen etsimään luonnollisempia ruokailupaikkoja on tässä tilanteessa optimi, mutta ehkä mahdoton ratkaisu. Mikäli kysymyksessä tarkoitetaan heinolalaisten sorsienruokintatottumuksia, kaupungissa lienee opittu ruokkimaan tiettyihin paikkoihin ja varsinkin viimeaikaisten järjestötoimijoiden somekehotusten vuoksi se lienee säännöllistä. En ole tutustunut aiheeseen tarkemmin, mutta Kirkkolampeen on ainakin tuotu leipää ja kananrehua, jotka eivät ole soveliaita vesilintujen ravinnoksi. Osasyyn tähän lienee se, että somevaikuttajat eivät ole lintu- tai ympäristöasiantuntijoita, joilla olisi tarvittavaa asiantuntemusta neuvoa kaupunkilaisia lintujen ruokinnassa.

10. Yhteistyö asiantuntijoiden kanssa ja valvonta:

- Arvioikaa tarvetta yhteistyölle paikallisten asiantuntijoiden kanssa ja ehdottakaa mahdollisia yhteistyökumppaneita. Mitä valvonnan tulee ottaa huomioon ruokinnan valvonnassa?

Kun kyse on luonnonvaraisesta lajista ja ympäristönsuojelusta, tulisi päätöksiin käyttää vain asiantuntijoiden ja ammattilaisten lausuntoja. Niiden perusteella tehdyt päätökset voidaan toki pyrkiä selittämään maallikoille sopivalla tavalla, mutta päätösten pohjana tulee olla tutkittu tieto, ei mutua tai tunteita. Yhteistyökuvioissa ja valvonnassa tulee tämä ottaa huomioon.

11. Eläintensuojelu ja tautivaara:

- Kommenteissa pyydämme huomioimaan eläintensuojelunäkökulmat ja tautivaaraan liittyvät seikat.

Luonnon-, ympäristön-, lajien- ja biodiversiteetinsuojelun näkökulmasta vesilintujen talviruokinta on kestävä toimintamalli, jota ei tulisi nykytiedon valossa harjoittaa. En ole tautivaaran suhteen asiantuntija, mutta oletan, että myös esimerkiksi lintuinfluenssariski kasvaa talvehtivassa tiheässä kannassa, ja toisaalta edesauttaa kesyjen lintujen kautta tartuntoja luonnon kantoihin sekä esimerkiksi lintuhoitolan lintuihin. Eli siitäkään tarkastelupisteestä talvehtivien sorsien ruokinta ei ole kestävä toimintaa. Mikäli yksittäisiä lintuja havaitaan nälkiintyneitä, ne tulee tietenkin hoitaa tai lopettaa. Lintuhoitola on valmis ottamaan tällaisia yksilöitä vastaan, ja yhteistyössä eläinlääkäriin kanssa tekemään päätöksen joko lopetuksesta tai hoitoon jäämisestä.